

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Шпіляревич В.В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до семінарських (практичних) занять
з навчальної дисципліни «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
для здобувачів заочної форми навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Право»
(5 семестр)

Івано-Франківськ, 2024

Схвалено на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту (*Протокол № 1 від 27 серпня 2024 року*).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту (*Протокол № 1 від 27 вересня 2024 року*).

Шпіляревич В. В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Кримінальне право України» для здобувачів заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 081 «Право», спеціальності 081 «Право», ОПП «Право» (5 семестр). Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2024. 19 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться для обговорення на семінарських (практичних) заняттях, а також питання, пов'язані з аналізом положень окремих нормативно-правових актів і судової практики, та практичні завдання, вивчення (роз'явання) яких є необхідним для засвоєння на практиці теоретичних знань з питань розмежування (відмежування) відініших суміжних складів кримінальних (адміністративних) правопорушень та забезпечення правильної їх кваліфікації. До кожної теми подано список рекомендованої літератури, які доцільно опрацювати.

Методичні вказівки призначені для здобувачів закладів вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальне право України».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....	5
Семінарське (практичне) заняття № 1.....	5
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	
Семінарське (практичне) заняття № 2.....	10
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ	
Семінарське (практичне) заняття № 3.....	15
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих юристів передбачає ґрунтовне вивчення навчальної дисципліни «Кримінальне право України», яке, як відомо, належить до фундаментальних публічних галузей системи права. Вивчення Особливої частини кримінального права являється завершальним етапом у процесі освоєння навчальної дисципліни в цілому. Для здобувачів заочної форми навчання переважна частина освоєння навчального матеріалу з «Кримінального права України» припадає на самостійне вивчення, адже самостійна робота здобувачів вищої освіти є невід'ємною частиною навчального процесу.

Семінарські заняття також є складовою навчального процесу, при підготовці до яких здобувач вищої освіти повинен детальніше опрацювати норми кримінального законодавства. Метою семінарських (практичних) занять є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу, який стосується поняття, системи та значення Особливої частини кримінального права України; сучасних завдань протидії з боку держави протиправній поведінці; підстав та принципів кваліфікації конкретних злочинних посягань, передбачених чинним КК України тощо. До кожної теми семінарського (практичного) заняття поданий конкретизований перелік питань, які будуть розглядатися на відповідному семінарському (практичному) занятті, а також перелік рекомендованої літератури до кожної теми (монографії, статті у періодичних фахових виданнях, нормативно-правові акти, судова практика), які необхідно використовувати при підготовці до семінарського (практичного) заняття.

З метою набуття практичних навиків реалізації норм кримінального законодавства до всіх тем, які винесені і на семінарські заняття і на самостійне вивчення подані практичні завдання. Практичні завдання з Особливої частини кримінального права покликані допомогти здобувачам вищої освіти оволодіти теоретичними знаннями з кримінального права, отримати практичні навички застосування закону про кримінальну відповідальність та навчитися здійснювати правильну, у суворій відповідності до закону, кваліфікацію злочинів.

При виконанні практичних завдань здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися із фабулами задач, звернути увагу на подані обставини, які будуть відігравати важливу роль у процесі їх розв'язання. При вирішенні задач здобувачі вищої освіти повинні не тільки називати ту чи іншу кримінально-правову норму, у відповідності до якої дається юридична оцінка вчиненого діяння, але й відповідним чином аргументувати свою позицію шляхом детального аналізу відповідного складу кримінального правопорушення. Для правильного вирішення завдання та його обґрунтування здобувачам вищої освіти необхідно звертатися до нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у конкретній сфері життєдіяльності суспільства, яка стала предметом кримінально-правового розгляду, та матеріалів судової практики.

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

Семінарське (практичне) заняття № 1

Тема: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» здобувачі вищої освіти повинні: знати, що є родовим та видовими об'єктами кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи; володіти інформацією про види кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи за відповідними критеріями; правильно здійснювати об'єктивно-суб'єктивну характеристику основних складів кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи; знати критерії, з якими пов'язується момент початку і закінчення життя людини; визначати поняття і види тілесних ушкоджень, а також критерії, що беруться до уваги при визначенні їх ступеня тяжкості; при кваліфікації відповідних кримінальних правопорушень здійснювати посилання на чинне кримінальне законодавство України та інші нормативно-правові акти й судову практику, що стосуються цієї теми.

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
2. Кримінально-правова характеристика окремих складів правопорушень проти життя та здоров'я особи:
 - 2.1. Умисне вбивство (ст. 115 КК України).
 - 2.2. Доведення до самогубства (ст. 120 КК України).
 - 2.3. Умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України).
 - 2.4. Домашнє насильство (ст. 126-1 КК України).
 - 2.5. Каткування (ст. 127 КК України).
 - 2.6. Залишення в небезпеці (ст. 135 КК України);
 - 2.7. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 130 КК України).

II. Проаналізуйте положення:

1. Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року.
2. Наказу МОН України «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень» від 17 січня 1995 року № 6.
3. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 року № 2.
4. Судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду:
 - 4.1. [Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.](#)
 - 4.2. [Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я](#)

особи (п. п. 2.3.1, 2.3.2).

4.3. Замах на умисне вбивство (ст. 15 – ст. 115 КК). Відмежування від легких тілесних ушкоджень.

4.4. Розмежування умисного вбивства (ч. 1 ст. 115 КК) від умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК).

4.5. Розмежування тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть (ч. 2 ст. 121 КК), та вбивства, вчиненого через необережність (ч. 1 ст. 119 КК).

4.6. Кваліфікація дій за ч. 2 ст. 121 КК.

4.7. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи.

4.8. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

4.9. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.

III. Визначте критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень:

- 1) ст. 115 та ст. 112, ст. 348, ст. 379, ст. 400, ч. 5 ст. 404, ст. 443 КК України;
- 2) ст. 115 та ст. 116 КК України;
- 3) ст. 115 та ст. 117 КК України;
- 4) ст. 115 та ст. 118 КК України;
- 5) ст. 116 та ст. 118 КК України;
- 6) ст. 115 та ст. 119 КК України;
- 7) ст. 119 та ч. 2 ст. 121 (спричинило смерть потерпілого), ч. 2 ст. 131, ч. 3 ст. 133, ч. 3 ст. 134, ч. 3 ст. 135, ч. 3 ст. 136, ч. 2 ст. 137, ст. 138, ч. 2 ст. 139, ст. 140, 141 КК України;
- 8) ч. 1 ст. 121 та ст. 128 КК України;
- 9) ч. 1 ст. 121 та ч. 2 ст. 143 КК України;
- 10) ч. 1 ст. 121 та ч. 1 ст. 144 КК України;
- 11) ч. 1 ст. 122 та ст. 128 КК України;
- 12) ст. 128 та ч. 3 ст. 133, ч. 2 ст. 134, ч. 2 ст. 135, ч. 1 ст. 136, ст. 137, ст. 138, ч. 2 ст. 139, ст. 140, 141, ч. 2 ст. 142, ст. 145 КК України;
- 13) ст. 135 та ст. 136 КК України;
- 14) ст. 136 та ст. 139 КК України;
- 15) ст. 139 та ст. 140 КК України;
- 16) ст. 141 та ст. 142 КК України;

IV. Практичні завдання:

1. Короленко мав тривалий досвід стрибків із висоти (роупджампінг), і для цього в нього було власне спорядження. Одного разу він умовив Литвинова здійснити такий же екстремальний стрибок. Останній бажав нових відчуттів, тому погодився. У визначений день Короленко здійснив стрибок із висоти на власному спорядженні, а потім, ретельно не перевіривши його, передав це

спорядження Литвинову і допоміг його одягти й закріпити. Під час стрибка мотузка обірвалася, оскільки була пошкоджена, через що Литвинов загинув. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Короленко був професійним роупджемпером?

Варіант 1. Чи змінилася б кваліфікація, якби Короленко був професійним роупджемпером, а Литвинову було 16 років?

2. Підприємці Петро та Іван, заборгувавши значну грошову суму Карпові, отриману як позику під розширення бізнесу, вирішили борг не повертати і звернулися до свого знайомого Карена з проханням знайти особу, яка могла б за грошову винагороду вбити Карпа. Заплатити за послуги вони пообіцяли і Карену. Той погодився, але одразу ж після розмови повідомив про це правоохоронні органи. За розробленим правоохоронцями планом Карен як доказ нібито вчиненого вбивства надав Петрові та Іванові фотографії, на яких було інсценовано смерть Карпа. За виконання замовлення Петро передав йому 5000 доларів США. Одразу після передачі грошових коштів підприємці були затримані. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

3. Степан, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, близько 1 години ночі зайшов в кафе-бар, де поведився зухвало, конфліктував з іншими відвідувачами закладу, на що двоє з них, Олег та Володимир, зробили йому зауваження та вивели з приміщення. Ображений Степан вирішив помститися їм. З цією метою він повернувся в кафе-бар близько 3 години ночі, підійшов до Олега та завдав йому удар ножом в серце, від чого той помер на місці події. Одразу після цього намагався вдарити Володимира ножом в ліву частину грудної клітки, однак Володимир встигнув відскочити, і ніж влучив в плече Андрія, який стояв позаду, обернений спиною до Володимира. Степан швидко втік з місця події. Андрій внаслідок отриманої травми перебував на лікуванні понад 21 день. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

4. Водій вантажівки Романенко побачив дівчину й парубка, які йшли по дорозі. Дівчину він впізнав – це була Смірнова, яка жила в сусідньому селищі, а парубок, який йшов поруч із нею, був йому незнайомий. Не знав його і Аврамченко, який сидів у кабіні машини поруч із Романенком. «Приїхав до нашого району і відразу до дівчат залицятися!» – вигукнув Романенко і спрямував машину на молодих людей. При цьому Аврамченко не став перешкоджати Романенку. Від заподіяних травм незнайомиць помер на місці події, а Смірновій було заподіяно ушкодження, що потягнуло за собою втрату працездатності на 30 %. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

5. Давні знайомі Кириченко та Левченко разом вживали спиртні напої. Після того, як Левченко заснув, Кириченко, підозрюючи Левченка у викраденні банківської картки, вирішив йому помститися. З цією метою Кириченко узяв

кухонний ніж і наніс один удар у шию Левченка. Від отриманого поранення потерпілий відразу прокинувся і відчув сильний біль. Тоді Кириченко миттєво припинив свій напад і викликав швидко допомогу. Через своєчасне надання лікарями медичної допомоги життя Левченка було врятоване. За висновком судово-медичної експертизи потерпілому було заподіяно тяжке тілесне ушкодження. Дайте кримінально-правовий аналіз ситуації.

Список рекомендованої лутератури до теми:

1. Бережний С. Умисні вбивства на замовлення: істрико-правовий аспект. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3 (4). С. 105–111.
2. Гаркуша А. Г., Лень В. В. Побої і мордування у кримінальному праві та законодавстві : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 129 с.
3. Гураль Л. О. Відповідальність за заподіяння тілесних ушкоджень за кримінальним правом окремих зарубіжних держав. *Науковий Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 80–92.
4. Данилевський А. О., Болдарь Г. Є. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи: проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів : наук.-практ. пос. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. 152 с.
5. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року.
6. Зінченко І. О., Володіна О. О. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи : навч. посіб. ; за заг. ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2019. 248 с.
7. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 4 квітня 1997 року.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року.
9. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
10. Крайник Г. С., Коконос В. А. Доведення до самогубства: до питання кримінально-правового ренулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 300–304.
11. Крижановський О. М. Генезис кримінальної відповідальності за умисне вбивство, вчинене у співучасті, в українському законодавстві ХХ–ХХІ століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 178–181.
12. Кримінальний кодекс України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
13. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
14. Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи : навч. посіб. у схемах / В. К. Грищук, Т. М. Луцький, О. Ф. Пасека, М. В. Самарчук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 64 с.
15. Литвин І. Відмежування залишення в небезпеці від деяких суміжних складів злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 227–231.

16. Микитчик О. В., Бабаніна В. В. Суб'єктивна сторона залишення в небезпеці. *Адвокат*. 2009. № 5 (104). С. 26–30.

17. Митрофанов І. І., Лисенко І. В. Нова ознака тяжких тілесних ушкоджень. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 21. С. 77–86.

18. Михайленко Д. Г. Кримінально-правова характеристика катування. Режим доступу: URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4156/30.Mychailenko%20D.%20Kriminal%20prav%20kharak%20kat.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року.

20. Назимко Є. С., Пилипенко Є. О. Залишення в небезпеці: кримінально-правовий аспект : монографія, ДЮІ МВС України. Кривий Ріг; Харків : Колегіум, 2017. 244 с.

21. Наказ МОЗ від 17 січня 1995 року № 6 «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень».

22. Наказ МОЗ від 29 березня 2006 року № 179 «Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості».

23. Наказ МОЗ від 9 листопада 2020 року № 2559 «Порядок констатації та діагностичні критерії смерті мозку людини», «Порядок припинення активних заходів щодо підтримання життя пацієнта».

24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

25. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи](#)).

26. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи](#)).

27. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи](#)).

28. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи](#)).

29. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи](#)).

30. Остапенко Л. Відмежування умисного вбивства від завідомого залишення без допомоги матір'ю своєї новонародженої дитини. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 1. С. 113–117.

31. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 7 лютого 2003 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>.

32. Сидоренко Є. В. Доктринальне та нормативне визначення поняття «умисне тяжке тілесне ушкодження». *Юридичний науковий електронний журнал*. 199–202.

33. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Замах на умисне вбивство \(ст. 15 – ст. 115 КК\). Відмежування від легких тілесних ушкоджень](#)).

34. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Розмежування умисного вбивства \(ч. 1 ст. 115 КК\) від умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого \(ч. 2 ст. 121 КК\)](#)).

35. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Розмежування тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть \(ч. 2 ст. 121 КК\), та вбивства, вчиненого через необережність \(ч. 1 ст. 119 КК\)](#)).

36. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація дій за ч. 2 ст. 121 КК](#)).

37. Шаблистий В. В., Коломієць В. Ю. Тілесне ушкодження як злочин проти життя та здоров'я людини за кримінальним правом України : монографія ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Шаблистого. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.

38. Юрченко О. М. Злочини проти життя та здоров'я особи : наук.-практич. коментар до розділу II Особливої частини Кримінального кодексу України / О. М. Юрченко, О. Ф. Бантишев, С. А. Кузьмін ; Міжвідом. наук.-дослід. центр з проблем боротьби з організ. злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України. К. : Паливода А. В. [вид.], 2013. 175 с.

Семінарське (практичне) заняття № 2

Тема: Кримінальні правопорушення проти власності

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти власності», здобувачі вищої освіти повинні: знати, що є родовим об'єктом кримінальних правопорушень проти власності; володіти інформацією про види кримінальних правопорушень проти власності за відповідними критеріями; правильно здійснювати об'єктивно-суб'єктивну характеристику основних складів кримінальних правопорушень проти власності; знати випадки, коли має місце таємне викрадення чужого майна; при кваліфікації відповідних кримінальних правопорушень здійснювати посилання на чинне кримінальне законодавство України та інші нормативно-правові акти й судову практику, що стосуються цієї теми.

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види

кримінальних правопорушень проти власності.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів правопорушень проти власності:

2.1. Крадіжка (ст. 185 КК України).

2.2. Грабіж (ст. 186 КК України).

2.3. Розбій (ст. 187 КК України).

2.4. Вимагання (ст. 189 КК України).

2.5. Шахрайство (ст. 190 КК України).

2.6. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1 КК України).

2.7. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом (ст. 198 КК України).

II. Проаналізуйте положення:

1. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 року № 10.

2. Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-Х (Глава 6, ст. 51).

3. Судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду:

3.1. [Встановлення об'єктивних ознак окремих складів злочинів проти власності.](#)

3.2. [Встановлення змісту кваліфікуючої ознаки «Проникнення у житло, інше приміщення» злочинів, передбачених статтями 185-187 КК.](#)

3.3. [Насильство, небезпечне для життя і здоров'я в момент заподіяння як ознака складу злочину «розбій» \(ст. 187 КК\).](#)

3.4. [Кваліфікація незакінченого злочину.](#)

3.5. [Розмежування крадіжки \(ст. 115 КК\) та грабежу \(ст. 186 КК\).](#)

3.6. [Розмежування крадіжки \(ст. 185 КК\) та привласнення майна \(ст. 191 КК\).](#)

3.7. [Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та розбою \(ст. 187 КК\).](#)

3.8. [Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та шахрайства \(ст. 190 КК\).](#)

3.9. [Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та вимагання \(ст. 189 КК\).](#)

3.10. [Розмежування розбою \(ст. 187 КК\) та вимагання \(ст. 189 КК\).](#)

3.11. [Розмежування шахрайства \(ст. 190 КК\) та крадіжки \(ст. 185 КК\).](#)

3.12. [Кримінальні правопорушення проти власності](#) (п. 2.3.1).

3.13. [Кримінальні правопорушення проти власності](#) (п. 2.4.1).

3.14. [Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності.](#)

3.15. [Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності.](#)

3.16. [Кваліфікація дій за ч. 2 ст. 186 КК.](#)

3.17. [Кримінальні правопорушення проти власності.](#)

3.18. [Кримінальні правопорушення проти власності.](#)

3.19. [Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності.](#)

3.20. Кваліфікація дій за ч. 4 ст. 190 КК (відмежування шахрайства від цивільно-правових зобов'язань).

III. Визначте критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень:

- 1) ст. 185 та ст. 146, ст. 186, ст. 192, ст. 262 КК України.
- 2) ст. 186 та ст. 187 КК України.
- 3) ст. 187 та ст. 189, ст. 257 КК України.
- 4) ст. 189 та ст. 206 КК України.
- 5) ст. 190 та ст. 192, ст. 222 КК України.
- 6) ст. 198 та ст. 206 КК України.

IV. Практичні завдання:

1. Носов, знаходячись у кафе «Райдуга», яке розташовано в парку імені Богдана Хмельницького в м. Кривому Розі, з планшетної сумки, яка знаходилась на стільці в приміщенні кафе, таємно викрав Samsung GT-P5100 TSA, що належав Рудницькому. Після чого, Носов з викраденим майном з місця вчинення кримінального правопорушення зник. В цей же день, Носов передав планшет раніше знайомому Кропельницькому, повідомивши при цьому, як він його здобув. Кропельницький відніс зазначений планшет до ломбарду «Скарбниця», за що отримав грошові кошти у сумі 3800 грн., які витратив на власні потреби. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. З метою отримання страхового відшкодування Борисенко вирішив інсценувати викрадення свого автомобіля марки Mazda 6. За допомогою він звернувся до Кирилова та Вадимченка. За виконану роботу Борисенко пообіцяв їм винагороду. Він передав Кирилову й Вадимченку ключі та показав місце стоянки транспортного засобу. При спробі запустити двигун останні були затримані працівниками поліції. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Черговий раз, коли в Остапенка закінчилися гроші для придбання спиртного, він, скориставшись відсутністю дружини, виніс з дому срібні ложечки, золотий кулон дружини та кухонний комбайн і продав їх своєму знайомому за 2650 грн. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Антонюк Н. О. Кримінально-правова охорона власності : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 513 с.
2. Бедовська О. Ю. Щодо змісту корисливого мотиву при вчиненні злочинів проти власності. *Молодий вчений*. 2020. № 4 (80). квітень. С. 51–54.
3. Болдарь Г. Є., Каменський Д. В. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти власності: проблеми теорії та практики : науково-практичний посібник. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 184 с.

4. Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності : монографія. Львів : Львівський держ.ун-т внутр. справ, 2012. 211 с.
5. Дорохіна Ю. А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 743 с.
6. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року.
7. Загрудня Л. Б. Специфіка окреслення суб'єктивної сторони розбою. *Вчені записки ТНУ ім. імені В. І. Вернадського. Серія : юридичні науки*. 2019. № 6. Том. 30 (69). С. 119–123.
8. Закон України «Про охорону земель» від 19 червня 2003 року № 962-IV.
9. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII.
10. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.
11. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III.
12. Кодекс України про адміністративні порушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
13. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.
14. Кримінальний кодекс України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.
15. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.
16. Мовчан Р. О. Кримінальна відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво : дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ : Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка, 2009. 246 с.
17. Мовчан Р. О. Про деякі проблеми кваліфікації злочину, передбаченого ч. 3 (ч. 4) ст. 197-1 Кримінального кодексу України (за матеріалами судової практики). *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2019. Вип. 4 (88). С. 123–134.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
19. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності (Встановлення об'єктивних ознак окремих складів злочинів проти власності).
20. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності (Встановлення змісту кваліфікуючої ознаки «Проникнення у житло, інше приміщення» злочинів, передбачених статтями 185-187 КК).
21. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності (Насильство, небезпечне для життя і здоров'я в момент заподіяння як ознака складу злочину «розбій» (ст. 187 КК)).
22. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності (Кваліфікація незакінченого злочину).

23. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування крадіжки \(ст. 115 КК\) та грабежу \(ст. 186 КК\)](#)).

24. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування крадіжки \(ст. 185 КК\) та привласнення майна \(ст. 191 КК\)](#)).

25. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та розбою \(ст. 187 КК\)](#)).

26. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та шахрайства \(ст. 190 КК\)](#)).

27. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування грабежу \(ст. 186 КК\) та вимагання \(ст. 189 КК\)](#)).

28. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування розбою \(ст. 187 КК\) та вимагання \(ст. 189 КК\)](#)).

29. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про злочини проти власності ([Розмежування шахрайства \(ст. 190 КК\) та крадіжки \(ст. 185 КК\)](#)).

30. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення проти власності](#) (п. 2.3.1)).

31. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення проти власності](#) (п. 2.4.1)).

32. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності](#)).

33. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності](#)).

34. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення проти власності](#)).

35. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення проти власності](#)).

36. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація кримінальних правопорушень проти власності](#)).

37. Постанова Верховного Суду України від 24.12.2015 р. (справа № 5-221кc15) // https://protocol.ua/ua/pravoviy_visnovok_vsu_shchodo_zastosuvannya_sudami_st_11_kk_ukraini_pro_maloznachnist_diyannya_yake_ne_e_zlochinom/.

38. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 06.11.2009 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>.

39. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація дій за ч. 2 ст. 186 КК](#)).

40. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація дій за ч. 4 ст. 190 КК \(відмежування шахрайства від цивільно-правових зобов'язань\)](#)).

41. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.

42. Шпіляревич В. В. Деякі питання дослідження критеріїв розмежування протидії законній господарській діяльності та вимагання за кримінальним законодавством України. *Modern scientific research: achievements, innovation and development prospects* [The VII the International scientific and practical conference December 19-21, 2021]. Berlin (Germany), 2021. S. 685–689.

43. Яновська О. Г., Біцай А. В., Саєнко Г. Ю. До питання визначення «проникнення» як кваліфікуючої ознаки злочинів проти власності. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 3. С. 71–78.

Семінарське (практичне) заняття № 3

Тема: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності» здобувачі вищої освіти повинні: знати поняття господарської діяльності; поняття і види кримінальних правопорушень, які вчиняються у сфері господарської діяльності; володіти інформацією про об'єктивно-суб'єктивні ознаки; виокремлювати критерії, які дозволяють розмежовувати суміжні склади кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, а також визначати особливості їх кваліфікації.

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

2. Кримінально-правова характеристика окремих складів правопорушень у сфері господарської діяльності:

2.1. Контрабанда культурних цінностей та зброї (ст. 201 КК України).

2.2. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК України).

2.3. Протидія законній господарській діяльності (ст. 206 КК України).

2.4. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 КК України).

2.5. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212 КК України).

2.6. Шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України).

2.7. Незаконна приватизація державного, комунального майна (ст. 233 КК

України).

II. Проаналізуйте положення:

1. Закону України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 року № 1777–XII.
2. Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» від 21 вересня 1999 року № 1068–XIV.
3. Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2000 року № 768–IX.
4. Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 року № 2269–VIII.
5. Ст. ст. 176, 177-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073–X.
6. П. 14.1.181, Розділу III та Розділу IV Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.
7. П. п. 14, 18, 23, 24 ч. 1 ст. 4, ст. 10 та Розділу XVIII Митного кодексу України від 13 березня 2012 року № 4495–VI.
8. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності» від 25 квітня 2003 року № 3.
9. Судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду:
 - 9.1. [Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.](#)
 - 9.2. [Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.](#)

III. Визначте критерії розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень:

- 1) ст. 201 та ст. ст. 201-1, 201-3, 201-4 КК України;
- 2) ст. 201 та ст. 204 КК України;
- 3) ст. 204 та ст. 201-4 КК України;
- 4) ст. 206 та ст. 189 КК України;
- 5) ст. 209 та ст. 198 КК України;
- 6) ст. 222 та ст. 190 КК України.

IV. Практичні завдання:

1. Агафенко, фізична особа-підприємець, здійснювала підприємницьку діяльність із пошиття одягу. Встановлено, що протягом кількох місяців вона реалізовувала спортивні штани з наклейками торгової марки «Adidas». Відомо, що пошитий одяг було збуто за ціною 750 гривень за одиницю спортивних штанів. Таким чином, Агафія завдала компанії «Адідас АГ» (Adidas AG) матеріальний збиток на загальну суму 118 300 гривень. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

2. Тарасенко заснував підприємство «Ліга Альянс». Він повідомив працівників про те, що для оформлення трудових відносин потрібні паспорти. Отримавши документи, Тарасенко використав їх для оформлення кредитів – швидкої фінансової допомоги у відділенні банку «Фінанси та Кредит». Через деякий час, під приводом оформлення картки на виплату заробітної плати, в «Ліга Альянс», Тарас змусив своїх нещодавно прийнятих на роботу працівників Оленчук та Михайленка підписати у відділенні банку «Фінанси та Кредит» кредитний договір у розмірі 15 тисяч гривень на кожного. Кредитні картки з грошима Тарасенко забрав собі. Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

3. Громадянин України Федорченко, незаконно отримував кошти при здійсненні посередництва у працевлаштуванні на роботу громадян України за кордоном. В ході своєї діяльності він отримав дохід в Чеській Республіці в сумі 85 тис. Євро який легалізував, придбавши на спеціалізованому аукціоні 10% акцій ПрАТ «В» за заниженою вартістю — 207 тис. грн. (номінальна вартість – понад 820 тис. грн.) Оплата була здійснена готівкою. У декларації, яка додавалась до заяви на купівлю акцій, були вказані неправдиві відомості. Крім того, встановлено, що директором та засновником ПрАТ «В» був родич Федорченка Дайте кримінально-правову оцінку ситуації.

Список рекомендованої літератури до теми:

1. Байда А. О., Склезь О. А. Особливості кваліфікації злочинів за статтею «Шахрайство з фінансовими ресурсами». *Молодий вчений*. 2020. № 3 (79). С. 282–286.
2. Бюджетний кодекс України № від 8 липня 2010 року № 2456-VI.
3. Гродецький Ю. В. Перспективи криміналізації контрабанди товарів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2021. № 1 (15). С. 150–161.
4. Допілка В. О. Кваліфікація контрабанди на стадії закінченого правопорушення. *Митна справа*. 2014. № 1 (91). С. 60–64.
5. Допілка В. О. Поняття та значення суб'єктивних ознак контрабанди. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 47. С. 111–115.
6. Дорохіна Ю. А., Іляшко А. О. Окремі проблеми розмежування шахрайства та шахрайства з фінансовими ресурсами. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2019. Том 30 (69). № 3. С. 91–94.
7. Дудоров О. О. Кримінальна відповідальність за незаконну діяльність з організації або проведення азартних ігор, лотерей: аналіз законодавчих новел. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 5. С. 144–152.
8. Дудоров О. О., Дудорова К. Б. Незаконна приватизація державного і комунального майна: проблеми кваліфікації і вдосконалення законодавства. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2011. № 2. С. 104–110.
9. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Про рекриміналізацію товарної контрабанди в контексті євроінтеграційних прагнень України. : *Вісник*

Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2021. Вип. 3. С. 75–94.

10. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» від 21 вересня 1999 року № 1068–XIV.

11. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 8 лютого 1995 року № 39/95-ВР.

12. Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14 липня 2000 року № 768–IX.

13. Закон України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 року № 1777–XII.

14. Закон України «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового походження» від 23 грудня 2004 року № 2888–IV.

15. Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 року № 2269–VIII.

16. Кваліфікація окремих злочинів у сфері економіки : практ. посіб. / [Бабанін С. В. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Шаблістого ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2018. 123 с.

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073–X.

17. Конвенція ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону і запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 року.

18. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР.

19. Кравчук П. Ю. Кримінально-правова характеристика предмета контрабанди за статтею 201 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2018. Вип. 1. Том 2. С. 143–148.

20. Кримінальний кодекс України від 28 грудня 1960 року № 2001-05.

21. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III.

22. Крих Т. Я. Об'єктивна сторона незаконної приватизації державного, комунального майна, передбаченої ч. 1 ст. 233 КК України. *Науковий вісник.* 2008. № 3. С. 1–10.

23. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI.

24. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

25. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика) ([Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності](#)).

26. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду ([Кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності](#)).

27. Олендер І. Я. Класифікація способів ухилення платниками від оподаткування та напрямів і способів припинення ухилення від сплати податків. *Держава та регіони.* 2020. № 2 (68). С. 98–102.

28. Орловський Б. М. Ухилення від сплати податків чи податкове шахрайство: питання правової ефективності. *Правова держава*. 2020. № 38. С. 130–137.

29. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.

30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження» від 21 травня 2012 року, № 448.

31. Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 25 квітня 2003 року.

32. Резніченко Г. С. Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 2. С. 46–50.

33. Рогатинська Н. З. Злочинність у митній сфері: кримінально-правова та кримінологічна характеристика : монографія. Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 393 с.

34. Савченко А. В. Кримінально-правова кваліфікація незаконних азартних ігор. *Адвокат*. 2010. № 1 (112). С. 40–44.

35. Топчій В. В., Дідківська Г. В., Мудряк Т. О. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності : навч. посіб. Держ. фіск. служба України [та ін.]. Вінниця : Твори, 2019. 319 с.

36. Шпілярович В. В. Деякі питання дослідження критеріїв розмежування протидії законній господарській діяльності та вимагання за кримінальним законодавством України. *Modern scientific research: achievements, innovation and development prospects* [The VII the International scientific and practical conference December 19-21, 2021]. Berlin (Germany), 2021. S. 685–689.